



**Geschichte der geistlichen Stiftungen, der adlichen
Familien, so wie der Städte und Burgen der Mark
Brandenburg**

[Urkunden-Sammlung für die Orts- und spezielle Landesgeschichte]

Riedel, Adolph Friedrich

Berlin, 1846

CCLXXXI. Bischof Gebhard von Halberstadt bestätigt die Stiftung des
Capitels auf dem Schlosse Arneburg, am 21. Mai 1459.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54572)

Prifteren des Capittels to Arneborg, dat wy von nygen angefangen unde gefunderet hebben, ewichliken to bliuende, in dem eyn yderman von en und umme godes, der hilgen viif wunden, unnsfer liuen frouwen, funte Marien Magdalenen unde funte Franciscus willen der prouene eyner to vorligende gebeden hefft, dem wy lutter umme godes willen gerne gedan hebben unde deme Capittel mit guden willen unde wolbedachten beraden mode, in duffen nageschreuenen dörperen, Eickftede, Crufemarcke, Altena, Swartenholte, Kokelitze unde Nyenkerke eyn unde drüttich margk Stendelfcher werunge gnant de bede, unde to Scheldorppe dry marck derfuluigen werunge, benomet de mantynff, iarlike plege unde renthe, unde de maltid unde tafell upp unnsen borgen, namliken seffen to Arneborg, eynen to Tangermunde, eynen to Soltwedel, unde eynen to Lentzen gegeuen unde voreygent, unde ock duffe nageschreuen dry parren Arneborg, Lentzen unde Bock und dry vicarien in unnsfer liuen frouwen Capellen, unnsen antall des hifchenberges to Lentzen mit allen rechticheiden, brukingen, besittingen unde eygendom, de vnns odder unnsen nakomen Marggrauen to Brandenburg, daruan tokamen mochten, genzlikg uppedragen unde vorlaten hebben. Wy geuen unde voreygenen dem genanten Cappitel ock sodanne iarlike renthe in den uppgenanten dorppern und uppdragen ock und vorlaten en ock iegenwardich alle rechticheid, brukinge, besittinge unde eygendom der genanten Parren und Vicarien unde des hifchenberges to Lentzen in craft duffes briues, So dat defuluen negen heren des Cappittels Arneborg sodanne vier unde druttich marck Stendalfch nu furder mer alle iarlickes rouweliken unde fredesam heuen, geniten unde bruken unde ock de genante parren unde vicarien mit den hifchenberge, wanne der welck loff wert, mit allen rechticheiden, brukingen, besittinge unde eygendome, nichtes uthgenomen, besittingen unde hebben mogen, dar wy edder unnsse eruen unde alle unnsse nakomen Marggrauen to Brandenburg noch ymand von unnsfer wegin en nenerleye hinder noch Infall ane dun schullen noch willen, funder to ewigen tyden fy krestliken darby beholden und bliuen laten in craft duffes briues, to orkunde mit unnsfeme angehangeden Ingefegel vorsegelt und geuen to Tangermunde, na Christi unnses heren gebord vierteynhundert Jar darna im negen unde veftigesten Jare, am Sondage quosimodogeniti.

Orig. im R. G. Kab. Archive. — Gerdens Dipl. II, 355—357.

CCLXXXI. Bischof Gebhard von Halberstadt bestätigt die Stiftung des Capitels auf dem Schlosse Arneburg, am 21. Mai 1459.

Gevehardus, Dei et apostolice sedis gracia, Episcopus Halberstadenfis — pro parte Illustris Principis domini Frederici Junioris, Marchionis Brandenburgensis nec non Burggrauii Nurembergensis, nobis extitit enarratum, Quod idem dominus Fredericus Princeps zelo pietatis ac devocionis ut creditur accensus pro laude divina multiplicanda in Cappella Sanctorum Marie Virginis et Anne matris eius in castro Arneborg sita nostre diocesis, de contentu omnium interesse habentium, nouem prebendas, quarum unamquamque cononicatum et prebendam maiorem desiderat appellari, in honorem dei omnipotentis, gloriose matris eius Virginis Marie, quinque vulnerum Ihesu Christi, Sancti Francisci Sancteque Marie Magdalene, ob ipsius anime sue conthoralis suorunq; parentum predecefforum ac imposterum decedentium amicorum animarum salutem et remedium erexit, instituit et instaurauit, personamque ydoneam actu presbyterum aut infra annum in presbyterium ordinabilem ad unamquamque prebendarum predictarum pure propter deum absque ullo pacto seu circumuencione ut affe-

ritur presentavit. In quo quidem Capitulo dictorum novem unum de canonicis prefatis discretum sufficientem et idoneum in ipsorum Decanum, cui ceteri Canonici in licitis et honestis debitam obedientiam et reverentiam exhibere debeant, idem princeps secundum ipsius arbitrium preficere intendit atque referuavit. Postea vero dictum Capitulum, quociens decanatus vacaverit de gremio dicti capituli rite et legitime alium idoneum in Decanum secundum iuris dispositionem eligere valeat. Qui quidem Decanus nobis, nostris successoribus nec non Archidiaconis Banni Balsamie, sub quo dictum Capitulum situm est, debitam obedientiam et reuerentiam exhibere et sue electionis ratificationem et Confirmationem quociens oportunum fuerit, a nobis obtinere et impetrare debeat. Dictusque Decanus nec non ceteri Canonici prefati secundum dicti Principis ordinacionem per eum rite et legitime ac sancte ordinatam aut ordinandam in cultu seu officio divino ceterisque oneribus se eiam in hiis licite et honeste, ac decenter regere et ordinata adimplere debeant et teneantur. Ipsasque novem prebendas prefatas cum triginta una marcarum Stendaliensium annuorum censuum, videlicet in villis Eyckstede, Krusemark, Altena, Swartenholte, Kekelitze, Nienkerke dictis vulgariter de bede, nec non in villa Schelldorpe tribus marcis vulgariter nuncupatis de Mantinse iacentibus iuxta dicti principis instaurationem seu fundationem annuatim eis exsoluendis, de seitu et consensu ut asseritur omnium illorum, quorum de predictis et infra scriptis interest, dotavit et eos ipsis appropriavit et incorporavit, omnique iuri et proprietati sibi in dictis annuis redditibus, ut in litteris coram nobis productis luculentius adparet, competenti sponte renunciauit, Quosque census annuos dicti Canonici novem equaliter inter se dividere et unusquisque partem suam capere, unde sustentari valeat, teneantur, Proponens eiam prebendas easdem magis in quantum valeat successu temporis meliorare in bonisque ampliare, Cupiens nichilominus a nobis auctoritate nostra ordinaria ecclesias parochiales videlicet Sancti Georgii in Arneborg, Sancti Nicolai (?) in Bock nec non vicarias tres, videlicet Sanctorum Iohannis Evangeliste, Christofori atque Sancte Barbare in Capella predicta nostre dioecesis sitas, queque parochiales ecclesie et Vicarie predictae de ipsius sunt Jurepatronatus, ipsis prebendis novem prefatis per nos incorporari, ita quod cum vacaverint, seu aliqua earum vacaverit, quod tunc ad vacantem ecclesiam seu Vicariam unus de novem supradictis Canonicis per ipsum, heredes ac successores suos antiquam Marchiam possidentes, Archidiacono Banni predicti presentetur, quemadmodum haecenus consuetum fuit presentari, Non providere ex hoc nobis, successoribus ecclesieque Halberstadeni ac Archidiacono vel alicui in Juribus seu consuetis suis vel aliquo preiudicium generari, sed unumquemque in Juribus et consuetis suis perpetuo saluum et illesum habere et tenere, Ac ille taliter presentatus seu presentandus nec non Decanus totumque Capitulum prefatum unicuique ad iura et consuetia sua respondere debeant et satisfacere cum effectu, Quicumque Decanus Capitulum et presentatus parochiales ecclesias nec non vicarias prefatas, postquam de eis presentati fuerint, summa cum diligencia et sollicitudine per se vel alium seu alios idoneos respicere regere et providere, ac in eisdem ad singula onera perficienda absque ulla diminutione penitus nullam in eis committendo negligentiam, sicuti et quemadmodum de iure oportet et hucusque factum atque servatum extitit, teneantur et sint obligati. In antea vero et denuo idem Marchio Brandenburgensis duas minores Canonicales prebendas alias ab illis iam dictis maioribus novem prebendis Canonicalibus et distinctas, quarum unamquamque etiam Canonicatum et prebendam minorem aut pñilem appellari voluit, erigere adoptavit et erexit. Jus eiam Patronatus dictorum novem maiorum et aliorum duorum minorum ac pñilem Canonicatum et prebendarum sibi heredibus et successoribus suis supradictis reservando et per nos reservari affectans etc. Que omnia et singula ut premititur ordinata et instituta, idem princeps fundator seu instaurator ad nostram prefenciam per suos fidedignos, una cum litteris suis sigillo suo appendenti ut apparuit sigillatas huiusmodi erectionem, institutionem, ordinacionem et instaurationem

cionem honorumque dotacionem appropriacionem, Juriumque ac proprietatum ut preferatur abdicacionem et renunciacionem in se continentibus, deduci voluit et deduxit, Nobisque velut eius ordinario et diocefano humiliter supplicando, ut huiusmodi eius instaurationem modo predicto designatam et aliam aliarum duarum minorum prebendarum, ut preferatur erectionem auctoritate nostra ordinaria recipere, admittere, ratificare ac approbare, auctorizare, confirmare bona et beneficia predicta appropriare et incorporare dignemur. Nos igitur ad instanciam dicti Principis eius precibus inclinati, — huiusmodi omnia et singula supradicta eo ordine, quo per dictum institutorem iugiter obseruanda ordinata existunt, et dum omnium et premissorum interesse habentium assit consensus, ceterisque conditionibus supradictis semper adiectis, auctoritate nostra ordinaria, in quantum de jure possumus, canonico non obstante Impedimento, approbavimus. — Decernentes nichilominus, in quantum premissa institutio seu ordinacio facta seu facienda, alias quam superius sit narratum, seu fortassis non per plenam eius narrationem nobis factam minus licite seu legitime contra Juris dispositionem quod absit, esset ordinata seu ordinanda, nec non si huiusmodi nostra auctorizatio, confirmatio, approbatio seu incorporatio de alicujus seu aliquorum, cuius vel quorum ipsorum iure de premissis nunc aut in futurum consentire interesset, non foret consensu seu premissis alicui in aliquo preiudicaretur, vel si cultus divinus seu cura animarum in beneficiis incorporatis supradictis minus bene respiceretur, diminueretur, seu negligeretur, ex tunc presentem nostram auctorizacionem, approbacionem, confirmacionem, appropriacionem et incorporacionem irritas et inanes fore, ipsasque iure prout ex nunc, et nunc prout ex tunc, penitus nullas, irritas, inanes, nec alicuius roboris seu valoris esse decernimus per presentes, sed nos tales, quemadmodum sunt vel fuerunt in pristino statu permanuras in hiis scriptis declaramus. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum et actum in Castro nostro Groningen, Anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono, Die Lune vicesima prima mensis Maii,

Orig. im R. G. Kab. Archive. — Gerrens Dipl. II, 358—368.

CCLXXXII. Papsi Pius II. bestätigt die Stiftung des Capitels auf dem Schlosse Arneburg, am 11. Juni 1459.

Pius, Episcopus, Servus Servorum Dei. — Sane nuper pro parte dilecti filii Nobilis Viri Frederici iunioris, Marchionis Brandenburgensis, nobis exhibita petitio continebat, quod ipse ad laudem omnipotentis dei et divini cultus augmentum ac animarum salutem Capellam beate virginis sitam in Arneborgh Halberstadenfis dioecesis in Collegiatam ecclesiam suis sumptibus de auctoritate ordinaria erigi, duodecim Canonicatus et totidem prebendas ibidem fundari et institui procuravit, et sufficienter de suis propriis redditibus dotavit ac duodecim presbiteros ad huiusmodi prebendas tanquam Patronus presentavit, nec non Jus patronatus sancti Nicolai Lentzen Havelbergenfis et Sancti Georgii Arneborg opidorum, ac sancti Constancii ville Bock Halberstadenfis predictae dioecesis parochialium ecclesiarum ac quinque sine cura Viciarum sc. sancti Iohannis evangeliste et omnium sanctorum ac sancti Christophori in Castro Arneborg, Catherine in parochiali ville Bock prefata ac Materni in Collegiata Sancti Nicolai Stendaliensis ejusdem Halberstadenfis dioecesis ecclesis sita altaria nec non beate Marie virginis prope Tangermundis Halberstadenfis et Lentzen in monte vulgariter Hisekeberg nuncupato Havelberg. dioecesis predictarum opida Capellarum ad ipsum Marchionem legitime pertinentium ipsi erecte ecclesie gratiose donavit, et in illam transtulit, prout in quodam publico instru-